

20 november 2022, Voleinding, Maranathakerk Den Haag

1e Schriftlezing : Exodus 1: 1-14

2e Schriftlezing: Matteüs 28: 16-20

Gemeente van onze Heer Jezus Christus, vanochtend klinken er 13 namen van mensen die in het afgelopen jaar uit de kring van onze gemeente zijn weggevallen. Voor verschillende van u hier aanwezig of thuis met ons verbonden, zit tussen die namen die ene naam, van een dierbare die zo gemist wordt. Voor velen ook de namen van geliefde gemeenteleden, die een lege plek in onze gemeenschap achter laten. Vandaag klinken hun namen hier in ons midden,

koesteren we hun namen stuk voor stuk, en we steken een kaars voor hen aan. Het is heel wezenlijk dat we dat vanochtend met elkaar doen. Want met het uitspreken van iemands naam, wordt zijn of haar bestaan bevestigd, ook al is hij of zij gestorven. Met het noemen van een naam kan het zijn dat we degene weer even voor ons zien, in wat degene voor ons betekent heeft, kunnen er herinneringen boven komen van ontmoetingen en gesprekken, of van het leven dat met elkaar gedeeld is. Met het noemen van hun namen bevestigen wij dat wij hen niet zullen vergeten, dat wij hun namen mee zullen dragen in ons leven, en de herinneringen aan hen zullen koesteren. Met de woorden van een oud joods gezegde: 'Zolang iemands naam genoemd wordt, leeft degene voort'.

Dat is ook precies de reden waarom in Herinneringscentrum Kamp Westerbork jaarlijks in januari tijdens een marathonsessie alle 102.000 namen van Joden, Sinti en Roma die in de Tweede Wereldoorlog vanuit Nederland werden weggevoerd naar de vernietigingskampen van Nazi-Duitsland, hardop worden voorgelezen¹. Het duurt zo'n 116 uur om alle namen te noemen. Met het noemen van elke naam wordt doorkruist wat de nazi's voor ogen hadden, namelijk dat de herinnering aan deze mensen voor altijd uitgewist zou zijn. Maar de herinnering aan deze mensen is niet uitgewist. Hun namen worden jaarlijks met aandacht en diep respect uitgesproken. Het vorig jaar september in Amsterdam geopende Holocaust namenmonument is in feite een verzameling van 102.000 individuele namenmonumenten, voor hen die veelal geen graf hebben gekregen. 102.000 is een getal waarin de individuele mens is verdwenen, maar in dit monument wordt weer tastbaar dat het 102.000 keer om een vader, een moeder, een oma, een broer, een nicht, een vriend gaat.

Ook de Bijbel staat vol met namen, het gaat voortdurend om mensen die bij hun naam worden genoemd. De Bijbel is geen boek met verhandelingen over abstracte zaken en algemeenheden, het gaat in de Bijbel altijd over concrete mensen die bij hun naam worden genoemd, over mensen die zich door God bij name gekend weten. Dat klinkt zelfs door in de Naam waarmee God de Vader Zich in de Bijbel bekend maakt. Vorige week hoorden we in deze kerk nog hoe God de Vader Zichzelf in de Bijbel de God van Abraham, Isaak en Jakob noemt. De God van de Bijbel is dus niet een God als een soort algemeen of hoogste principe, niet een God van filosofen, maar een God die Zijn eigen naam verbindt aan de namen van mensen.

Ook het boek Exodus begint met het noemen van namen, met de namen van de zonen van Israël, van Jacob. Heel opmerkelijk is dat eigenlijk. Exodus is het boek van de bevrijding in de Bijbel. Genesis eindigt met de dood van Jacob en van Jozef, zijn geliefde zoon, die door de

---

¹ Zie <https://102000namenlezen.nl/>

farao een zeer hoge positie aan het hof kreeg. Exodus gaat verder waar we in genesis gebleven waren. We lezen dat de nakomelingen van de zonen van Jacob inmiddels zeer talrijk waren geworden. Het lijkt het volk Israël voor de wind te gaan, maar dan kantelt het verhaal met dat ene onheilspellende zinnetje: 'Er kwam in Egypte een nieuwe koning aan de macht, die Jozef niet gekend had.' En dan gaat het al snel van kwaad tot erger, uitlopend in een slavenbestaan.

Egypte was een broodhuis; voor hun voorouders was Egypte een land waar je voor graan kon aankloppen. Voor hun nakomelingen werd Egypte echter een slavenhuis, waar je als mens niet tot je recht komt, waar je niet aan leven toekomt. Maar het boek Exodus verhaalt over de bevrijding van het volk Israël uit het slavenbestaan in Egypte. Het is het grote verhaal van bevrijding en hoop. Maar dat grote bevrijdingsverhaal begint dus opvallend genoeg met het noemen van namen. Daar begint het altijd mee in de Bijbel, met mensen van vlees en bloed, en hun namen die genoemd worden: Ruben, Simeon, Levi, Juda, Issachar, Zebulon, Benjamin, Dan, Naftali, Gad en Aser. In de Hebreeuwse Bijbel is het boek zelfs naar die namen genoemd. Daar heet het boek niet Exodus, maar *Sjemot*: 'namen'. Ja, het is een Bijbelse traditie om namen te noemen, ook daarom is het dus goed om vandaag hen die ons ontvallen zijn bij name te noemen. En om hun namen ook te blijven noemen. Juist dat is de waarde en betekenis van het calendarium aan het begin van de erediensten in deze kerk; dat we de namen blijven noemen van hen die ons zijn voorgegaan, uit onze eigen kring of uit de wereld om ons heen, als teken dat we ook door de dood heen met hen verbonden blijven. Zo geldt dat ook in het dagelijks leven; wat kan het voor nabestaanden fijn zijn wanneer bij een gelegenheid of in een gezelschap de naam van een overledene wordt genoemd; 'wat zou hij of zij dit mooi gevonden hebben!' Het kan een troost zijn om op zo'n moment te beseffen dat degene niet vergeten wordt. Het gemis op dat moment benoemen, bevestigt de blijvende verbinding met hen die ons zijn voorgegaan.

In deze dienst brengen we de namen van onze overledenen in verbinding met Gods Naam. We hoorden in de dienst van vorige week hoe in het Bijbelboek Exodus aan Gods Naam een belofte verbonden is: 'Ik zal er zijn'. Ook dat klinkt mee wanneer we zo meteen de namen noemen van hen die we moeten missen. God is trouw, zo leert ons de Schrift en zo klinkt dat in zijn Naam door. Hij gaat met je mee; waar je levensweg je ook brengt, over hoge bergen of door diepe dalen; Hij zegt: 'Ik zal er zijn', Zijn Naam is een belofte. Dat die belofte, ons mag dragen en tot troost mag zijn, in goede en kwade dagen. God is trouw, door alles heen, ja zelfs door de dood heen, zo verkondigd ons ook het Evangelie. Ja, niets zal ons kunnen scheiden van de liefde van God, die hij ons gegeven heeft in Christus Jezus, onze Heer. Met de slotwoorden van Jezus in het Matteüs Evangelie, die deze kerk als getuigenis zo prominent siert: 'Houd dit voor ogen: ik ben met jullie, alle dagen, tot aan de voltooiing van deze wereld.'

Alle dagen, zo zegt Christus. De mooie dagen vol geluk en blijdschap. De moeizame dagen van getob en verdriet en gemis; voor elke dag van ons leven geldt; Zie, Ik ben met je. In verbondenheid met God de Vader die zegt: 'Ik ben er bij', belooft God de Zoon ons: 'Ik ben met jullie, alle dagen'.

Noemen wij dan nu de namen van hen die we moeten missen, in het vertrouwen dat de Eeuwige God de geliefden die wij moeten missen bij name kent, en allen die ons al langer geleden voorgingen, en wiens namen wij misschien juist ook deze ochtend met ons meedragen. Want bij Hem zijn wij in leven en sterven geborgen. Bij name gekend. Ook al

kent niemand onze naam meer. Zoals geschreven staat op de grafstenen van onbekende soldaten op oorlogsbegraafplaatsen: *known but to God*; alleen door God gekend. Zo zijn de namen onze geliefden ook bij God geborgen, zelfs wanneer wij hun naam niet meer kunnen noemen. Hun namen zijn verzekerd in zijn gedachtenis:

'Zij raken niet vergeten
die over zijn gegaan
tot U, want in uw heden
bewaart Gij hun bestaan.
Hun namen zijn verzekerd
in uw gedachtenis,
Gij zult ze blijven spreken
tot die dag aan zal breken
waarop het wachten is.'²

Amen

---

² Lied 731: 2 uit het Liedboek (2013).